

## Fra KLM til Lærerens Grundfaglighed modul 1 og 2.

Et år og to eksamener med Lærerens Grundfaglighed. Det er tid til at gøre status eller evaluere, som det hedder i dag.

I mit sidste pædagogiske nyhedsbrev, som ligger på [carsten.oxenvad.dk](http://carsten.oxenvad.dk) under artikler (og som vist ikke kan findes, hvis man bruger Internet Explorer) skriver jeg bl.a.

Og så har vi fået ny læreruddannelse – igen. Magen til uambitiøst sjusk og løgn har jeg vist aldrig set. Jeg ser kun en løsning, lyve endnu mere og prøve at redde stumperne. De studerende skal i hvert fald ikke ofres. Men selvfølgelig giver nye strukturer også nye muligheder. Så på trods af at jeg jo er en sur gammel Jeronimus, der hellere vil have at alt er ved det gamle, så kan jeg heller ikke slippe de mange muligheder af syne. KLM-faget ligger i ruiner, kun asken er tilbage, men hvis vi tør kan det jo være, at vi får *Palmefugl for askekrugke* – får *Frydesang for hule sukke*. Tør vi? Må jeg?

Mine kraftige udfald imod den nye læreruddannelse kan måske tåle at få et par ord med på vejen. Når jeg kalder det uambitiøst sjusk, så er det selvfølgelig set fra min side. Dem, der har tænkt loven har virkelig haft ambitioner. Læreruddannelsen skal være fleksibel og moderne. Den er blevet så fleksibel, at selv en stor læreruddannelse som den på Fyn, ikke kan tilbyde alle de fagkombinationer der findes og så moderne at man må overveje at kalde den postmoderne – fragmenteret og uden en klar hensigt. Moduleringen skal gøre det lettere for de studerende at få opfyldt deres fagønsker, men får den effekt, at helt nye studerende kommer til at sidde sammen med studerende fra 3. og 4. årgang og læreren må overveje, om der nu skal undervises ud fra de erfarne studerendes viden eller de nyes. Skal man forklare hvert faglig begreb, hver gang man kommer til et fordi en fjerdedel af holdet sikkert ikke har hørt det, eller lade dem selv finde ud af det? Progressionen er væk og meget mod intentionerne så falder fagligheden af den struktur. Og nu, da vi er i gang med fagligheden, så har jeg en fornemmelse af, at det obligatoriske første-årgangsfag, *kristendomskundskab*, som jeg havde efter 1966 loven, var mere omfattende end undervisningsfaget kristendomskundskab/religion er i dag. Jo, fagligheden er sandelig kommet i højsædet. At det er noget sjusk, handler både om loven, men så sandelig også om implementeringen. Her må jeg så rette skytset mod os selv, der jo skal sørge for at fylde de rammer ud som loven og den tilhørende bekendtgørelse udstikker – men bekendtgørelsen kom altså først i marts, samtidig med at optag til det kommende studieår og eksamen i det daværende skulle til at sættes i gang. Der var reelt kun tre måneder til at gøre klar til den nye virkelighed.

Jeg var heldig og fik lov til at komme tilbage til mit fag KLM – Kristendomskundskab, Livsoplysning og Medborgerskab, der delvis har beholdt sit indholdsområde, men nu hedder *Dannelse i den mangfoldige skole* (Modul 1) og *Skolen og undervisningen* (Modul 2). *Studieordningen - 2013 Modulbeskrivelser* kan findes på [stud.ucl.dk](http://stud.ucl.dk) under Læreruddannelsen på Fyn.



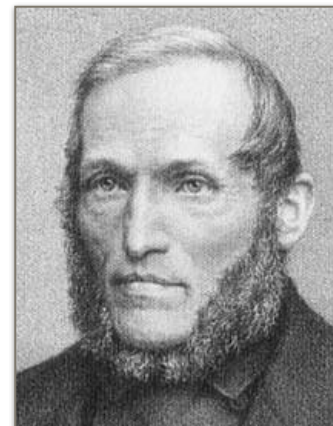
Har vi nået det vi skulle? Nej, ikke engang de formelle krav som eksempelvis dem til studieportfolien har vi nået i år. Det er ikke, fordi jeg bevidst fravalgte dette og andre af de forhold, der er omtalt i studieordningen, men der har bare været noget der var vigtigere – de studerendes oplevelse af meningsfuldhed og sammenhæng.

En af de tre forskellige sentenser, der kan stå under mine breve, når jeg sender mail i forbindelse med mit arbejde er: *Den, som ikke kan føre sit regnskab over 3000 år, sidder uerfaren tilbage i mørket og lever fra dag til dag.* (J. W. Goethe, 1819).

Dette er programmet for KLM! At hjælpe den studerende ud af mørket og gøre denne i stand til at leve sit liv som lærer. Man bliver simpelthen nødt til at kende sine rødder for at kunne

bevæge sig frit på sine fødder. Det lyder paradoksalt, men det historieløse menneske, den der kun lever i nuet, må simpelthen ikke komme igennem en læreruddannelse. Dette hænger igen sammen med det simple forhold, at man uden erkendelse af at komme ud af noget, ikke vil kunne forestille sig, at man også bevæger sig et sted hen. Derfor må vi erkende de spor der fører frem til os, spor det kommer fra Judæa, Hellas, Rom, Uppsala, Mekka, Jelling ... – så vi kan fortsætte fremad i disse, fremad med håb – det er jo derfor vi holder skole. Skole er alvor!

Også modul 2 har jeg en kommentar til på mine breve, idet en af de andre sentenser er: *I Skolen skal man træde varsomt, thi der bliver Mennesker til* (Christen M. Kold, 1816-1870). Dette handler ikke om *hvorfor* – men om *hvordan* vi holder skole. Det handler om ansvar, ikke bare over for fremtiden, men over for de børn der skal bygge den.



Alvor og ansvar er altså hovedordene i den “under-visning” jeg prøver at give, velvidende at det bestemt ikke er altid, jeg faktisk får vist et under.

Alvor og ansvar – det lyder tungt, og hvis man som studerende tillader sig at bruge undervisningstiden på at slappe af og adspredte sine tanker med film på Youtube og ligegyldigheder på Facebook, så bliver det også tungt – og dermed vanskeligt. Er man derimod til stede, så kan det sagtens være vanskeligt, men samtidig befriende glædeligt, da alvoren fjerner det banale og forbinder os med dybden i vort liv. Og ansvaret? Det er jo mit – ind til der er nogle der tager det – ikke tager det fra mig, men tager det på sig.

På en uddannelse gør mennesker dette, idet de lægger deres elevvaner fra sig og bliver studerende.

Kan jeg som lærer gøre noget for at dette sker? Jeg prøver hele tiden, ikke ved at prædike over studieaktivitetsmodellen, det ville både være komisk og uansvarligt, men ved at pege på alvorligt indhold og prøve at gøre forbindelsen til dette transparent og dermed vedkommende.

Hermed lægger jeg mig tæt op ad en farlig pædagogisk banalitet som AFEL – ansvar for egen læring. Dette er banalt, fordi det selvfølgelig kun er den der tager ansvaret for sit liv og sin læring, der virkelig lærer. Og farligt, fordi et sådan sloganagtigt princip kan forlede uansvarlige lærere til at lægge ansvaret fra sig og overlade det til eleverne, måske ligefrem ledsaget af en moraliserende bemærkning om, at det er på tide at du selv tager ansvaret.

Og hvordan gik det så med Lærerens Grundfaglighed Modul 1 og 2?

Jo, alle der var indstillet til eksamen kom igennem. Institutionen kan være tilfreds, men jeg kan desværre ikke. Selve grundtanken bag eksamen, at det er muligt at lave en objektiv måling af et menneskes viden og kunnen, kan jo godt betvivles. Og som sædvanlig er der nogle, der ikke får præsteret det, som de har potentiale til. Den slags gør altid ondt. En indeklemt indsigt, der nægter at lade sig forløse. Det er som en fødsel, der går i stå. Havde vi bare haft tiden til at tøjle den magt, der er tilstede i eksamenslokalet, så ..., men den tid har vi ikke.

Selv om eksamensresultater der skuffer, kan gøre mig trist, så er mit hovedproblem i år et ganske andet, nemlig fagets struktur og de bindinger, der ligger på det.

I forbindelse med den nye læreruddannelse var KLM ved at forsvinde ud af læreruddannelsen og jeg er sikker på, at det primært er dygtige kollegaers politiske arbejde, der er skyld i, at vi stadig har faget. Men jeg er bange for, at hvad der ikke lykkedes i første omgang vil lykkes i anden, hvis vi ikke tager fagets indhold og placering op til revision. Vi vil simpelthen blive mobbet ud af vores egen uddannelse på trods af, at det nok er os der sidder med en af hovednøglerne til læreruddannelsen.

Problemet er stadig, at *Den, som ikke kan føre sit regnskab over 3000 år, sidder uerfaren tilbage i mørket og lever fra dag til dag*. KLM-faget er det sted, hvor netop det at føre sit regnskab er i centrum. Men hvis man ikke er vant til at tænke selv, så er det altså ikke noget man lige kan omstille sig til. Måtte jeg bestemme, så hellere få ugentlige timer over to år end mange timer over et - og da

slet ikke trykket sammen på et halvt år. Men jeg må ikke bestemme, så her har jeg ingen mulighed for handle mere ansvarligt end foreskrevet.

Problemet er ikke, at vi ikke kan nå at læse stoffet, problemet er at det netop bliver stof og ikke liv. Faget vil, med Klafkis ord, blive klassisk materialt dannende. Det vil blive noget, som nogen har bestemt skal læres, fordi der er eksamen i det. Hvor lavt kan et fag synke?

Hvad så? Jeg må jo prøve at nå 3000 års tanker på et halvt! Det er simpelthen den største didaktiske udfordring jeg endnu har stået i. Det er en kamp, som jeg tabte i år, men som jeg agter at tage op igen til næste år.

Heldigvis underviser jeg både i Modul 1 og Modul 2, så jeg har altså endnu engang muligheden for det, som nogle måske vil kalde *at snyde*, men som jeg kalder *at tage ansvar*.

Jeg vil tage udgangspunkt i Modul 2 - i skolen. Jeg har allerede tilbudt min ledelse en forelæsning (fælles oplevelse kalder jeg det selv) med titlen: *At være, at lære, at lære at være lærer*. Vil de ha' den, så får de den - vil de ikke, så får de den alligevel (i hvert fald mine hold). Den stadig vågne læser vil bemærke, at der er et eksistentielt-, et psykologisk- og et pædagogisk-didaktisk perspektiv. Lærerens grundfaglighed er det fagområde, der følger de studerende i hele forløbet. Selvfølgelig skal vi også starte med spørgsmålet om at at være lærer, om at studere, at undervise og selvfølgelig skal det kobles sammen med det helt grundlæggende – *at være menneske*. Uden dette perspektiv bliver de andre områder banaliteter, hvilket de ikke må blive for en lærer.

Men hvad er et menneske da?

1. Mennesket er et opretgående pattedyr af primaternes orden, der har ca. 1,8 m<sup>2</sup> hud, ca. 600 muskler, 206 knogler, over 100 led, 90.000 km vener ...
2. Mennesket er Aand. Men hvad er Aand? Aand er Selvet. Men hvad er Selvet? Selvet er et Forhold, der forholder sig til sig selv, eller er det i Forholdet, at Forholdet forholder sig til sig selv; Selvet er ikke Forholdet, men at Forholdet forholder sig til sig selv.
3. Mennesket er fortidsbestemt, fremadrettet nutidighed.
4. Mennesket er i Guds billede skabt, med levende ord på sin tunge ...
5. Mennesket er ...
6. ...



Og dette menneske har altså et sprog, med levende ord der går og døde ord der står, det har tanker og drømme, sange, fortællinger og ritualer. Dette menneske slutter sig sammen i samfund og bygger land med lov. Dette menneske har en hjerne, der er så kompliceret at den ikke selv kan begribe den, og hvis den havde været mindre kompliceret kunne den slet ikke. I denne hjerne kan vi lagre erfaringer, viden og følelser, vi kan lære! Og vi kan hjælpe andre til at lagre erfaringer, viden og følelser i deres hjerne – vi kan undervise! Der er intet banalt i pædagogisk arbejde, derfor er det så fantastisk at være lærer.

KLM er vigtigt, men ikke i sig selv. KLM er vigtigt i forbindelse med Lærerens Grundfaglighed fordi grundfagligheden for en lærer blandt andet består i at kunne påtage sig et pædagogisk ansvar. Pædagogisk arbejde er nemlig ikke for sjov, det er dyb alvor.

Mobning kan ikke forbygges uden psykologisk viden, men forklaringen på fænomenet kan måske bedst forstås gennem Jobs Bog og i Dostojevskijs forfatterskab.

Frihed er et kernebegreb i vestlig kultur, men kunne vi tænke det uden Paulus?

Inklusion er tidens store debattemne. Pædagogisk, sociologisk og psykologisk viden er fundamental for at kunne arbejde med inklusion, men det alvorlige spørgsmål bagved handler om etik.

Skolen skal være præget af demokrati, men hvem er omfattet af demos og hvem er ikke?

Og Åndsfrihed! Kan vi overhovedet tage ordet i vores mund uden at takke dværgene for Gleipner?

At være lærer er at være kulturarbejder. Ifølge Edgar Schein er det kun kulturens artefakter vi bemærker: mobningen, inklusionsdebatten, demokratiet. Herunder ligger værdierne, som vi nok kan finde frem: Menneskerettighederne, Salamancaerklæringen, Folkeskoleloven ..., men hvor kommer disse fra? Schein siger at de udspringer af nogle grundlæggende antagelser. Det er disse grundlæggende antagelser vi ligger og roder med i KLM.

Hvis vi skal lære 3000 års tanker at kende på kun et halvt år, så bliver det stof – med mindre vi kan forbinde disse tanker med vores hverdag og øvrige studium.



Det er ikke let og det er bestemt ikke lykkedes for mig i år, men det er ikke en undskyldning for at give op. Min tilgang må være at arbejde parallelt med emner fra de to moduler. Og jeg vil bruge tiden frem til studiestart på at lave en fornuftig plan over forløbet. Det første emne bliver altså *At være, at lære, at lære at være lærer*, men det er jo slet ikke nok. Herudover arbejder jeg på et tekstkompendium med de svære tekster, dem som man siger "Wauw" til, hvis de åbner sig for en. Prædikereren, Johannes, Kant, Kierkegaard, Job, Grundtvig, Løgstrup, Habermas ... Og måske også de smukke tekster, som smiler til en, så man må smile tilbage: Højsangen, Trymskvadet, Grundtvig, Pippi Langstrømpe.



Det bliver ikke let, men jeg behøver vel heller ikke at gøre det alene. Jeg modtager i hvert fald gerne ideer. Ideer til temaer, der kan gøre forbindelsen mellem dagens skole og de foregående 3000 år transparent. Ideer til svære tekster. Ideer til smukke tekster. Ideer til oversete samarbejds muligheder. Ideer, der kan åbne kulturen for nye kulturarbejdere.

KLM-faget ligger i ruiner, kun asken er tilbage, men hvis vi tør kan det jo være, at vi får *Palmefugl for askekrukke* – får *Frydesang for hule sukke*. Tør vi? Må jeg?

Ja, det må jeg, *for det er hverken sikkert eller bringer frelse at gøre noget mod sin samvittighed.*

